ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ

ਬਨਾਮ

ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ @ ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2020 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2705)

30 ਜੂਨ, 2020

[ਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ ਅਤੇ ਅਨਿਰੁੱਧਾ ਬੋਸ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988-ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦੁਰਘਟਨਾ-ਮੌਤ-ਮੁਆਵਜ਼ਾ-ਦੀ ਗਣਨਾ - 1984 ਤੋਂ ਕਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਵੰਬਰ 1998 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਕੂਟਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 1,90,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ 9% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਕੀਤੀ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 96,78,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ 7.5% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਕੀਤੀ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਇੱਕ ਹੁਨਰਮੰਦ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਜੋਂ 1984 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਅਧਾਰ ਤਨਖਾਹ 750 ਕਤਰ ਰਿਆਲ p.m. ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ - 1984 ਤੋਂ 1998 ਤੱਕ 10% p.a ਦਾ ਵਾਧਾ ਲੈ ਕੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਕਲਪਿਕ ਆਮਦਨ 2590 ਕਤਰ ਰਿਆਲ ਪੀ. ਐੱਮ. ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, 2600 ਕਤਰ ਰਿਆਲ ਪੀ. ਐੱਮ. - 1998-1 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਐਕਸਚੇਂਜ ਰੇਟ ਕਤਰ ਰਿਆਲ 12.41 ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨੀ 2600 x 12.41 = 32,266 ਰੁਪਏ ਪੀ.ਐੱਮ ਭਾਵ 3,87,192 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ 50% ਕੱਟਿਆ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ @30% ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਗੁਣਕ ਰੁਪਏ ਹੈ। 3,87,192-50% + 30% = 2,51,675 ਰੁਪਏ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ 40 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 15 ਦਾ ਗੁਣਕ ਉਚਿਤ ਗੁਣਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ 2,51,675 x 15 = 37,75,125 ਰੁਪਏ ਹੈ-ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ - ਐਮ.ਸੀ.ਏ.ਟੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ 50% ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ-ਰੁਪਏ 19,82,563/- ਦਾ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ-ਨਿਰਭਰ ਪਿਛਲੇ 22 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ-ਵਿਆਜ @12% ਪੀ.ਏ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਸੂਲੀ ਤੱਕ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੰਬਰ 1, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ

ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ 25% ਦੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ-ਇਕੱਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕੱਢੀ-ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ 50% (ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ) ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 50% ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਆਯੋਜਿਤ: 1.1 ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ 1984 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਫਾਰਮ ਮਿਤੀ 21.08.1984 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 750 ਕਤਰ ਰਿਆਲ ਪੀ.ਐੱਮ ਸੀ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਦੋਹਾ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਇੱਕ ਹੁਨਰਮੰਦ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਜੋਂ ਸਾਲ 1984 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਤਨਖਾਹ 750 ਕਤਰ ਰਿਆਲ ਪੀ. ਐੱਮ. ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਤਰ ਵਿੱਚ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ 1998 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਹਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ 14 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰ੍ਟ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਐਂਟਰੀਆਂ ਹਨ। 1984 ਤੋਂ 1998 ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ 10% ਦਾ ਵਾਧਾ ਲੈ ਕੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਕਲਪਿਕ ਆਮਦਨ 2590 ਕਤਰ ਰਿਆਲ ਪੀ. ਐੱਮ. ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 2600 ਕਤਰ ਰਿਆਲ ਪੀ. ਐੱਮ. ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1998 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਐਕਸਚੇਂਜ ਰੇਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 1 ਕਤਰ ਰਿਆਲ 12.41 ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ 2600 x 12.41 = 32,266 ਰੁਪਏ ਜਾਂ 3,87,192 ਰੁਪਏ ਪੀ.ਏ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕਟੌਤੀ 1/4 ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਨਿਰਭਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ 50% ਕੱਟਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਰੱਖਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉੱਚੀ ਲਾਗਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ 50% ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੱਟਿਆ. [ਪੈਰਾ 9.1,9].2][688-ਐੱਚ; 689-ਏ; 690-ਡੀ-ਐਚ; 691-ਏ-ਬੀ]

ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਏ. ਐਨ. ਆਰ. (2009) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 121: [2009] 5 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1098-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ

ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ @ ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

1.2 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਅਦਾਲਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਰਕਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ. ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਸਿਰਫ਼ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ @30% ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਗੁਣਕ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। 3,87,192-50% + 30% = 2,51,675 ਰੁਪਏ। ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਸਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ 15 ਦਾ ਗੁਣਕ ਢੁਕਵਾਂ ਗੁਣਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਰੁਪਏ ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਗੁਣਾ ਕਰਨਾ। 15 ਦੇ ਗੁਣਾ ਨਾਲ 2,51,675, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ 37,75,125 ਰੁਪਏ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਮੁਖੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਵਜੋਂ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਮੈਗਮਾ ਜਨਰਲ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨਃ

i) ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨਃ 15,000 ਰੁਪਏ

ii) ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨਃ

ਏ) ਸਪੈਸਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮਃ 40,000 ਰੁਪਏ

ਬੀ) ਪੇਰੈਂਟਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮਃ 40,000 x 3 = 1,20,000 ਰੁਪਏ

iii) ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇਃ 15,000 ਰੁਪਏ

ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ 50% ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ| [ਪੈਰਾ 9.3-9] [691- ਸੀ-ਐਚ; 692- ਏ]

ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 16 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 680: [2017] 13 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 100-ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਮੈਗਮਾ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਨਾਨੂ ਰਾਮ ਐਂਡ ਓਰਸ (2018) 18 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 130-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

1.3 ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 19,82,563 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ 18.11.1998 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪਿਛਲੇ 22 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਆਜ @12% ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ,

ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੰ. 1 ਇਹ ਤਾਂ ਹੈ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ 25% ਦੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕੱਢੀ। ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ 50% (ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ) ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੰ. 1 ਭਾਵ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ 50% ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ। [ਪੈਰਾ 10,13 ਅਤੇ 14][692-ਏ; 693-ਏ-ਬੀ]

ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਅਨਰ (2013) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 65; ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਪਿਨ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2015) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 347: [2015] 7 ਐੱਸਸੀਆਰ 207; ਰਾਇਲ ਸੁੰਦਰਮ ਅਲਾਇੰਸ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮੰਡਲਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਗੌਡ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (2019) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 554: [2019] 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 941-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ.

ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਕੇਰਲ ਐੱਸ. ਆਰ. ਟੀ. ਸੀ., ਤ੍ਰਿਵੇਂਦਰਮ ਬਨਾਮ ਸੁਸਾਮਾ ਥਾਮਸ ਅਤੇ ਹੋਰ (1994) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 176; ਯੂ. ਪੀ. ਐੱਸ. ਆਰ. ਸੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1996) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 362: [1996] 2 ਪੂਰਕ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 443; ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਚਾਰਲੀ ਐਂਡ ਓਰਸ (2005) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 720: [2005] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1173; ਸੂਬੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਅਤੇ ਹੋਰ। (2018) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 18: [2018] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 636; ਸੁਨੀਤਾ ਟੋਕਸ ਅਤੇ ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਓਰਸ ਸਾਲ 2019 (11) ਸਕੇਲ 24-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2009] 5 ਐੱਸਸੀਆਰ 1098 ਪੈਰਾ 8 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(2013) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 65 ਪੈਰਾ 8

[2017] ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪੈਰਾ 8 ਦੇ ਬਾਅਦ 13 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 100

(1994) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 176 ਪੈਰਾ 8 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1996] 2 ਵਾਧੂ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 443 ਪੈਰਾ 8 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2005] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1173 ਪੈਰਾ 8 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2015] 7 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 207 ਪੈਰਾ 8

[2018] ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ 1 ਐਸਸੀਆਰ 636 ਪੈਰਾ 8 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2019] 6 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 941 ਪੈਰਾ 8 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(2018) 18 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 130 ਪੈਰਾ 8 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ

ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ @ ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2020 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2705|

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 10.03.2014 ਤੋਂ 2001 ਦੇ ਐਫ. ਏ. ਓ. ਨੰਬਰ 2294 ਵਿੱਚ|

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2020 ਦੇ 2706|

ਰਵੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਯਸ਼ ਪਾਲ ਢੀਂਗਰਾ, ਗਗਨ ਗੁਪਤਾ, ਅਨੰਤ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਵਕੀਲ। ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ|

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇ ਲੀਵ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

1. ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ 1984 ਤੋਂ ਦੋਹਾ, ਕਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ 21.08.1984 ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਫਾਰਮ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ 750 ਕਤਰ ਰਿਆਲ ਪੀ. ਐੱਮ. ਦੀ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਜੋਂ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 1998 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਹ ਕਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਿਹਾ।

2. ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਵੰਬਰ 1998 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸਨ। 18.11.1998 ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਸਕੂਟਰ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ. ਐੱਚ.-01-ਐੱਮ. 6284 ਨੰਬਰ ਦੀ ਇੱਕ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ।

ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 204 ਮਿਤੀ 18.11.1998 ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸਦਰ, ਰਾਜਪੁਰਾ ਵਿਖੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਏ, 279,337,427 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਰ ਚਾਲਕ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਹ ਐਫਆਈਆਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਇੱਕ ਟਰੈਕਟਰ-ਟਰਾਲੀ ਨੂੰ ਓਵਰਟੇਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਉਲਟ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਕੇ' ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੰਬਰ 1 ਯਾਨੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸੱਜੀ ਲੱਤ ਅਤੇ ਜਬਾੜੇ ਟੁੱਟ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੰ. ਉਹ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਉਸ ਦੀ ਲੱਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡੰਡਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ

ਲਗਭਗ 7 ਤੋਂ 8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਲਾਸਟਰ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ 25% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

3. ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਕ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰ. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ 3 ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ 24.12.1998 ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਤਹਿਤ ਐਮਏਸੀਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ (ਪੰਜਾਬ) ਅੱਗੇ 152 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ' ਤੇ 18% ਵਿਆਜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

3.1. ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਐੱਮ. ਏ. ਸੀ. ਟੀ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

3.2. ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦੋਹਾ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ 10.07.1984 ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਫਾਰਮ ਦੀ ਇੱਕ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅਲੀ ਅਲ ਫਯਾਦ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕੰਟਰੈਕਟਿੰਗ ਐਸਟ, ਦੋਹਾ ਦੁਆਰਾ 750 ਕਤਰ ਰਿਆਲ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਜੋਂ ਰੁਝੇਵੇਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਤਰ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋਇਆ ਸੀ।

3.3. ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ 27.06.1997 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਾਈ ਸਪੀਡ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਕਾਉਂਸਲਰ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਕੌਂਸਲੇਟ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਪਾਲ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੂਨ-ਅਗਸਤ 1997 ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਲਾਨਾ ਛੁੱਟੀਆਂ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ 1984 ਤੋਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 6700 ਡਾਲਰ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੀ ਦੋਹਾ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3.4. ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 10.08.1958 ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਦਸੇ ਵੇਲੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਵੱਧ ਸੀ।

ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ 1986 ਤੋਂ 1998 ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਅਕਸਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ

ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ @ ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

4. ਐੱਮ ਏ ਸੀ ਟੀ ਵੀਡੀਓ ਅਵਾਰਡ ਮਿਤੀ 30.03.2001 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੰ. 1-ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਇੱਕ ਟ੍ਰੈਕਟਰ-ਟਰਾਲੀ ਨੂੰ ਓਵਰਟੇਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਉਲਟ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਐਮ ਏ ਸੀ ਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

4.1. ਐੱਮ. ਏ. ਸੀ. ਟੀ. ਨੇ 13 ਦਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ।

4.2. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਮਏਸੀਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਸਪੀਡ ਗਰੁੱਪ ਦੁਆਰਾ 27.06.1997 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੱਤਰ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਦੋਹਾ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

4.3. ਐੱਮ. ਏ. ਸੀ. ਟੀ. ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੱਕ ਆਮ ਹੁਨਰਮੰਦ ਕਾਮੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 4,000 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਰਕਮ ਰੁਪਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। 2, 500 pm x 12 x 13 = 3.90 ਲੱਖ ਰੁਪਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ 50% ਦੀ ਕਮੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ 1.80 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈ। ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ. ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 10,000 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

1,90,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 9% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਲੱਗੇਗਾ।

4.4. ਐਮ ਏ ਸੀ ਟੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ, ਕਾਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ' ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

5. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਐਫਏਓ ਨੰਬਰ 2294/2001 ਹੋਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

5.1. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 10.03.2014 ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਮਏਸੀਟੀ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

5.2. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 27.06.1997 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ।

ਹਾਈ ਸਪੀਡ ਗਰੁੱਪ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ 6,700 ਡਾਲਰ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ 2,68,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5.3. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ। 2,68,000 ਪੀ.ਐੱਮ ਅਤੇ 12 ਦਾ ਗੁਣਕ ਅਪਣਾਇਆ।

ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਯੋਗਦਾਨ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ 50% ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਲਗਭਗ 1,34,000 ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 50,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 10,000 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਕਲੇਮੈਂਟਰੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ 50% ਦੀ ਅੰਸ਼ਕ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਲੇਮੈਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 96,78,000 ਰੁਪਏ' ਤੇ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮਦਨ ਦਾ 50% ਹਿੱਸਾ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਮੂਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

5.4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਰਕਮ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਸੂਲੀ ਤੱਕ 7.5% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਲੱਗੇਗਾ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 28548/2014 ਵਿਵਾਦਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ।

ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 12520/2015 ਵਾਲੀ ਐੱਸਐੱਲਪੀ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

7. ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਦਲੀਲਾਂ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਐੱਮਏਸੀਟੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

8. ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਤ ਸਿਧਾਂਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਨਃ (i) ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ; (ii) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੇ ਗਏ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ; ਅਤੇ (iii) ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ।

ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਏ. ਐਨ. ਆਰ, 1 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈਃ-

i) ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜੋੜ/ਕਟੌਤੀਆਂ;

ii) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਟੌਤੀ; ਅਤੇ

iii) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਗੁਣਕ।

ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈਃ-

ਕਦਮ 1 (ਗੁਣਕ ਦੀ ਤਸਦੀਕ)

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਰਕਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਤੁਲਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਭਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਗੁਣਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਦਮ 2 (ਗੁਣਕ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ)

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਚਿਤ ਗੁਣਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਜੀਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਲਈ। ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਭੁੱਲ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਗੁਣਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਟੇਬਲ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਣਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

[1](2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ121

ਕਦਮ 3 (ਅਸਲ ਗਣਨਾ)

ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸਲਾਨਾ ਯੋਗਦਾਨ (ਗੁਣਾ) ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਗੁਣਕ ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 'ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 5,000/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ 10,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰੇਂਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਜੋਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਵਿਧਵਾ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ 5,000/- ਤੋਂ 10,000/- ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਵਾਇਤੀ ਰਕਮ ਸੰਘ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਜੋੜੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਦਰਦ, ਦੁੱਖ ਜਾਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਕੋਈ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ, ਸਰੀਰ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਲਾਗਤ (ਜੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਅਤੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਦੀ ਲਾਗਤ (ਜੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਨੂੰ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

(ਓ) ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕਟੌਤੀ

ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) (ਪੈਰਾ 30, 31 ਅਤੇ 32) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਟੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਃ

- ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਵੱਲ ਕਟੌਤੀ 1/3 ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇ ਨਿਰਭਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਹੈ;
- 1/4 ਜੇ ਨਿਰਭਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚਾਰ ਤੋਂ ਛੇ ਹੈ; ਅਤੇ
- 1/5 ਜੇ ਨਿਰਭਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਛੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ|
- ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੈਚਲਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਟੌਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੈਚਲਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਵਜੋਂ 50% ਹੋਵੇਗੀ|

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਪਿਤਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ @

ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.]

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੈਚਲਰ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਜਾਂ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ, ਜਾਂ ਪਿਤਾ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਗੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਬਚੇ ਹੋਣ, ਸਿਰਫ ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਬੈਚਲਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕਟੌਤੀ 50% ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ 50% ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।

- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਬੈਚਲਰ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਡਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਮਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਜਾਂ ਭਰਾ ਸਨ, ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚੇ 1/3 ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ 2/3 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਅਨਰ, 2 ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"41. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਕਟੌਤੀ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਕਮਾਈ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਜੋ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਬਲਕਿ ਜੋ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ' ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨਿਰਭਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ।

42. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ 2009 (6) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 121 ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 30,31 ਅਤੇ 32 ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਆਮ ਤੌਰ' ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲਹਿਦਗੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।

[2] (2013) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 65

43. ਜੋ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋੜ਼ਦੇ ਹਾਂ:

...

43.6. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕਟੌਤੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ 2009 (6) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 121 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 30,31 ਅਤੇ 32 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਗੇ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 38 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ..."

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਟੌਤੀ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 43.6 ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। (ਸੁਪਰਾ)|

(ਅ) ਗੁਣਕ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ

ਗੁਣਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਕੇਰਲ ਐੱਸਆਰਟੀਸੀ, ਤ੍ਰਿਵੇਂਦਰਮ ਬਨਾਮ ਸੁਸੰਮਾ ਥਾਮਸ ਅਤੇ ਓਰਸ, 4 ਯੂਪੀਐੱਸਆਰਟੀਸੀ ਅਤੇ ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਓਰਸ, 5 ਅਤੇ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਚਾਰਲੀ ਅਤੇ ਓਰਸ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਗੁਣਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ।

ਉਕਤ ਚਾਰਟ ਭਾਵ ਕਾਲਮ 4 ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਤਿਆਰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ	ਗੁਣਕ (ਕਾਲਮ 4)
15 ਸਾਲ ਤੱਕ	-
15 ਤੋਂ 20 ਸਾਲ	18
21 ਤੋਂ 25 ਸਾਲ	18
26 ਤੋਂ 30 ਸਾਲ	17
31 ਤੋਂ 35 ਸਾਲ	16

[3] (2017) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 680

[4] (1994) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 176

[5] (1996) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 362

[6] (2005) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 720

36 ਤੋਂ 40 ਸਾਲ	15
41 ਤੋਂ 45 ਸਾਲ	14
46 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ	13
51 ਤੋਂ 55 ਸਾਲ	11
56 ਤੋਂ 60 ਸਾਲ	9
61 ਤੋਂ 65 ਸਾਲ	7
65 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ	5

ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ-

"42. ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਗੁਣਕ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਕਾਲਮ (4) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਸੁਸੰਮਾ ਥਾਮਸ, ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਚਾਰਲੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਜੋ 18 ਦੇ ਆਪਰੇਟਿਵ ਗੁਣਕ (15 ਤੋਂ 20 ਅਤੇ 21 ਤੋਂ 25 ਸਾਲ ਦੇ ਉਮਰ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ) ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਯੂਨਿਟ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 26 ਤੋਂ 30 ਸਾਲ ਲਈ ਐੱਮ-17,31 ਤੋਂ 35 ਸਾਲ ਲਈ ਐੱਮ-16,36 ਤੋਂ 40 ਸਾਲ ਲਈ ਐੱਮ-15,41 ਤੋਂ 45 ਸਾਲ ਲਈ ਐੱਮ-14 ਅਤੇ 46 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਲਈ ਐੱਮ-13, ਫਿਰ ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਦੋ ਯੂਨਿਟ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ 51 ਤੋਂ 55 ਸਾਲ ਲਈ ਐੱਮ-11,56 ਤੋਂ 60 ਸਾਲ ਲਈ ਐੱਮ-9,61 ਤੋਂ 65 ਸਾਲ ਲਈ ਐੱਮ-7 ਅਤੇ 66 ਤੋਂ 70 ਸਾਲ ਲਈ ਐੱਮ-5।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਚਾਰਟ ਦੇ ਕਾਲਮ 4 ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਚਾਰਟ ਨੂੰ ਗੁਣਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾਃ-

"44. ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਗੁਣਕ/ਗੁਣਕ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ "ਆਮਦਨ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਸਲ ਆਮਦਨ। ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਵਿੱਚ ਗੁਣਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

59.6. ਗੁਣਕ ਦੀ ਚੋਣ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 42 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਦੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

(ਏ) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਬੈਚਲਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗੁਣਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੁਣਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਪਿਨ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, 7 ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਣਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਜੈਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੂਬੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਰਾਇਲ ਸੁੰਦਰਮ ਅਲਾਇੰਸ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮੰਡਲਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਗੌਡ਼ ਐਂਡ ਓਰਸ, 10 ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਇਸ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬੈਚਲਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ.

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਨੀਤਾ ਟੋਕਸ ਅਤੇ ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਓਰਸ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

[7] (2015) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 347

[8] (2018) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 18

[9](2017) 16 ਐਸਸੀਸੀ 680

[10] (2019) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 554

[11] 2019 (11) ਸਕੇਲ 24

(ਡੀ) ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ

ਵਧਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ, ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਮ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਬਲਕਿ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਜੋ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"24. ਸੁਸ਼ਮਾ ਥਾਮਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਮਦਨੀ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 100% ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ, ਸਰਲਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਵਿੱਚ, ਆਮਦਨੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 50% ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਬਤੀ ਬੇਜਬਰੂਆ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 7% ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਅਣਗਿਣਤ ਅਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਂ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅਸਲ ਤਨਖਾਹ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਤਨਖਾਹ ਦਾ 50% ਵਾਧਾ, ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸਥਾਈ ਨੌਕਰੀ ਸੀ ਅਤੇ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ. [ਜਿੱਥੇ ਸਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸਯੋਗ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉੱਥੇ 'ਅਸਲ ਤਨਖਾਹ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ 'ਅਸਲ ਤਨਖਾਹ ਘੱਟ ਟੈਕਸ' ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ]। ਜੋੜ ਸਿਰਫ 30% ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਸੀ. ਕੋਈ ਜੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਬੂਤ ਵਾਧੇ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗਣਨਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜੋੜ ਨੂੰ ਮਾਨਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤਨਖਾਹ ਉੱਤੇ ਸੀ (ਸਾਲਾਨਾ ਵਾਧੇ ਆਦਿ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ)।) ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ ਅਸਲ ਆਮਦਨ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਤਾਂ ਵਾਲੇ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਸਮੇਤ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਆਂਇਕ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ

"57. ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਾਨਕੀਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਤੇ ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਸਲ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਗੁਣਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਕਮ ਨਾ ਜੋੜ੍ਹਨਾ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਧੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 168 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਜ਼ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕੇ। ਕਿਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਲਾਨਾ ਵਾਧੇ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸਥਾਈ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਸਨ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਅੰਤਰ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਥਿਰਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਇਹ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਮਾਪ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਯਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਥਾਈ ਨੌਕਰੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਤਨਖਾਹਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸਮਰੱਥਾ ਜਦੋਂ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸੋਧ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਬਦੀਲੀ ਕਾਰਨ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਨਖਾਹ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਰਵੱਈਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ/ਫੀਸਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਹੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕੇ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਮਨੁੱਖੀ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਅਤੇ ਬਦਲਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਨੌਕਰੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਮੌਜੂਦਾ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਕਤ ਧਾਰਨਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਾਂ

ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅੰਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਥਾਈ ਨੌਕਰੀ ਸੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਹੈ। ਪਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਨੀਂਹ ਉੱਤੇ ਮਾਨਕੀਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਗੁੱਦੇ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਡਿਗਰੀ ਟੈਸਟ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਡਿਗਰੀ-ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਰਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਇਹ ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਡਿਗਰੀ-ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਧਾਰਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ, ਬਦਲਦੇ ਸਮਾਜ, ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਕੀਮਤ ਸੂਚਕਾਂਕ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਰਵੱਈਏ ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸਥਾਪਤ ਆਮਦਨੀ ਦਾ 40% ਵਾਧਾ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ 25% ਦਾ ਵਾਧਾ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 40 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ, ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ.

59. ਵਿਵਾਦ ਇੱਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਜੇ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ। ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਰਕਮ ਨਾ ਜੋੜ੍ਹਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਨਖਾਹ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਥਾਈ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੰਗੂਠੇ ਵਾਂਗ ਲੇਟਣਾ ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿ 50 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇੱਕ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਸੰਕਲਪ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ 15% ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 50 ਤੋਂ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਾਧਾ 50 ਤੋਂ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 10% ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਪਦੰਡ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਹੋ ਸਕੇ।

59. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ:

59.3. ਆਮਦਨੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਤਨਖਾਹ ਦਾ 50% ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸਥਾਈ ਨੌਕਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਜੋੜ 30% ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ| ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 50 ਤੋਂ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਾਧਾ 15% ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਅਸਲ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਅਸਲ ਤਨਖਾਹ ਰਹਿਤ ਟੈਕਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

59.4. ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਾਲਾ ਸੀ ਜਾਂ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਥਾਪਤ ਆਮਦਨੀ ਦਾ 40% ਵਾਧਾ ਵਾਰੰਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ. 25% ਦਾ ਜੋੜ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 40 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ 10% ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 50 ਤੋਂ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਗਣਨਾ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਢੰਗ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਥਾਪਿਤ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਆਮਦਨ ਘਟਾਓ ਟੈਕਸ ਹਿੱਸਾ। ...”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

(ਈ) ਤਿੰਨ ਰਵਾਇਤੀ ਮੁਖੀ

ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਸੰਘ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਰ, ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਮਦਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਕਤ ਸਿਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁੱਲ ਸੂਚਕ ਅੰਕ, ਬੈਂਕ ਵਿਆਜ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ, ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਵਰਗੇ ਕਾਰਕ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਲੂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਸਮੂਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਵਾਜਬ ਅੰਕੜੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 15,000 ਰੁਪਏ, 40,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 15,000 ਰੁਪਏ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 10% ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਆਵੇਗੀ।

ਏ) ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ-15,000 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

ਬੀ) ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ @

ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.]

ਕਨਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ i.e ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤੰਗ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦਾ ਕੰਪਨੀ, ਦੇਖਭਾਲ, ਸਹਾਇਤਾ, ਆਰਾਮ, ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ, ਸਮਾਜ, ਤਸੱਲੀ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਸਾਥੀ, ਪਿਆਰ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਦਿ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਜੋ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਘ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਮੈਗਮਾ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਨਾਨੂ ਰਾਮ ਐਂਡ ਓਰਸ, 12 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ "ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ" ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੈਸਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ, ਪੇਰੈਂਟਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫਿਲਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੰਘ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ, ਦੇਖਭਾਲ, ਮਦਦ, ਆਰਾਮ, ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ, ਤਸੱਲੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਿਆਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਮੌਤ ਉੱਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਸੁਰੱਖਿਆ, ਪਿਆਰ, ਸਮਾਜ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਮੂਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਦਮਾ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁੱਖ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਇਕਾਈ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਮੁੱਲ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਉੱਤੇ ਸੰਘ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੈ।

[12] (2018) 18 ਐਸਸੀਸੀ 130

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988 ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਪੀੜ੍ਹਤਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ, ਜਾਂ ਅਣਵਿਆਹੇ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਧੀ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਫਾਈਲੀਅਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਧੀਨ ਸੰਘ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੇਰੈਂਟਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਉਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਘਾਟੇ ਦੇ ਸਮੂਹ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਸਮੂਹ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਕਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਘ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ

(ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਸੰਘ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ।

ਮੈਗਮਾ ਜਨਰਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੌਸਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ, ਪੇਰੈਂਟਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫਿਲਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸੰਘ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਰਵਾਇਤੀ ਹੈੱਡ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਿਰ ਵਜੋਂ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੀ) ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦਾ ਖਰਚਾ-15,000 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

ਉਪਰੋਕਤ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਖਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 10% ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਸੋਧਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

9. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

9.1. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ। ਐੱਮ. ਏ. ਸੀ. ਟੀ. ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਹੁਨਰਮੰਦ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 4,000 ਰੁਪਏ ਤੈਅ ਕੀਤੀ।

ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ 1984 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਫਾਰਮ ਮਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ @

ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.]

21.08.1984, ਸੀ 750 ਕਤਰ ਰਿਆਲ ਵਜੇ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਦੋਹਾ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਹਾਦਸਾ 18.11.1998 ਨੂੰ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਦੋਹਾ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋਣ ਤੋਂ 15 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਐੱਮ. ਏ. ਸੀ. ਟੀ. ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਦੋਹਾ ਵਿੱਚ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ 4,000 ਰੁਪਏ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 27.06.1997 ਨੂੰ ਹਾਈ ਸਪੀਡ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਕਾਉਂਸਲਰ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਕੌਂਸਲੇਟ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ "ਤੇ ਵੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੂਟਨੀਤਕ ਅਤੇ ਕੌਂਸੁਲਰ ਦਫਤਰਾਂ ਦੀ ਸਹੂੰ ਅਤੇ ਫੀਸ ਐਕਟ, 1948 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਹਾ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ।

27.06.1997 ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਦੋ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ, ਦੋਹਾ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ 21.08.1984 ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਫਾਰਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ 1984 ਵਿੱਚ ਅਲੀ ਅਲ ਫਯਾਦ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕੰਟਰੈਕਟਿੰਗ ਐਸਟ, ਦੋਹਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਸਪੀਡ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ 27.06.1997 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 1984 ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਤਰ ਰਿਆਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਸਪੀਡ ਗਰੁੱਪ ਕਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ।

ਦੂਜਾ, ਮਿਤੀ 27.06.1997 ਦਾ ਪੱਤਰ ਕਾਉਂਸਲਰ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਕੌਂਸਲੇਟ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਲਈ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਜੂਨ-ਅਗਸਤ, 1997 ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਾਲਾਨਾ ਛੁੱਟੀਆਂ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਂਟਰੀਆਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਨੂੰ ਮਿਤੀ 27.06.1997 ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੰਕੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਮਦਨੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 27.06.1997 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 1,93,56,000 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਜੋ ਕਿ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ 50% ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1,93,56,000 ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਏ। 96,78,000. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਐੱਮਏਸੀਟੀ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ' ਤੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਸੀ।

ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਇੱਕ ਹੁਨਰਮੰਦ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਜੋਂ ਸਾਲ 1984 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਤਨਖਾਹ 750 ਕਤਰ ਰਿਆਲ ਪੀ. ਐੱਮ. ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਤਰ ਵਿੱਚ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ 1998 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਹਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ 14 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰ੍ਟ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਐਂਟਰੀਆਂ ਹਨ। 1984 ਤੋਂ 1998 ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ 10% ਦਾ ਵਾਧਾ ਲੈ ਕੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਕਲਪਿਕ ਆਮਦਨ 2590 ਕਤਰ ਰਿਆਲ ਪੀ. ਐੱਮ. ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 2600 ਕਤਰ ਰਿਆਲ ਪੀ. ਐੱਮ. ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1998 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਐਕਸਚੇਂਜ ਰੇਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 1 ਕਤਰ ਰਿਆਲ 12.41 ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ 2600 x 12.41 = 32,266 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਰਾਤ ਯਾਨੀ 3,87,192 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ।

9.2 ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ @

ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.]

1/4, ਜੇ ਨਿਰਭਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ 50% ਕੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ.

ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਰੱਖਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉੱਚੀ ਲਾਗਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ 50% ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੱਟਿਆ ਹੈ।

9.3. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਰਕਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ਮੌਤ ਵੇਲੇ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੱਧ ਸੀ। ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ @30% ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ।

9.4. ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਗੁਣਕ 3,87,192-50% + 30% = 2,51,675 ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗਾ।

9.5. ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਸਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ 15 ਦਾ ਗੁਣਕ ਢੁਕਵਾਂ ਗੁਣਕ ਹੋਵੇਗਾ।

9.6. ਰੁਪਏ ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਗੁਣਾ ਕਰਨਾ। 15 ਦੇ ਗੁਣਾ ਨਾਲ 2,51,675, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ 37,75,125 ਰੁਪਏ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

9.7. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਮੁਖੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਵਜੋਂ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਮੈਗਮਾ ਜਨਰਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨਃ

i) ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨਃ 15,000 ਰੁਪਏ

ii) ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨਃ

ਏ) ਸਪੌਸਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮਃ 40,000 ਰੁਪਏ

ਬੀ) ਪੇਰੈਂਟਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮਃ 40,000 x 3 = 1,20,000 ਰੁਪਏ

iii) ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇਃ 15,000 ਰੁਪਏ

9.8. ਅਸੀਂ ਐੱਮਏਸੀਟੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ 50% ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ.

10. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈਃ

i) ਆਮਦਨਃ 3,87,192 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ

ii) ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕਟੌਤੀਃ 50%

iii) ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂਃ 30%

(iv) ਮਲਟੀਪਲੀਕੈਂਡਃ 2,51,675 ਰੁਪਏ (3,87,192-50% + 30%)

v) ਗੁਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾਃ 15

vi) ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨਃ 37,75,125 ਰੁਪਏ

(2,51,675 x 15)

vii) ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇਃ 15,000 ਰੁਪਏ

viii) ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨਃ 15,000 ਰੁਪਏ

ix) ਸਪੈਸਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨਃ 15,000 ਰੁਪਏ। 40, 000

x) 3 ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਪੇਰੈਂਟਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨਃ ਰੁ. 1,20,000

xi) ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾਃ ਰੁ. 39,65,125

xii) ਯੋਗਦਾਨ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਟੌਤੀਃ 50%

ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾਃ 19,82,563 ਰੁਪਏ

11. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 13.10.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਮਲ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

12. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ @

ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.]

13. ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ 18.11.1998 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪਿਛਲੇ 22 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਆਜ @12% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਲੇਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ.

14. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੰ. 1 ਭਾਵ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ 25% ਦੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕੱਢੀ।

ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ 50% (ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ) ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੰ. 1 ਭਾਵ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ 50% ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ।

15. ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ|

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler